ISSN: 2181-4341, IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 9.145, SJIF – 5,431

Muallif: **Behro‘z Nurboboyev**

Universitet: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

ZAMONAVIY MENEJMENTDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy menejmentda sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etish muammolari va ularni bartaraf etish yo‘llari tahlil qilinadi. Sun’iy intellektning menejment jarayonlaridagi roli va uning samaradorligini oshirish uchun zarur bo'lgan strategiyalar ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, menejment, texnologiyalar, muammolar, strategiyalar.

Аннотация: В данной статье анализируются проблемы внедрения технологий искусственного интеллекта в современный менеджмент и рассматриваются пути их решения. Изучается роль искусственного интеллекта в процессах управления и стратегии, необходимые для повышения его эффективности.

Ключевые слова: искусственный интеллект, менеджмент, технологии, проблемы, стратегии.

Abstract: This article analyzes the challenges of implementing artificial intelligence technologies in modern management and explores ways to overcome them. The role of artificial intelligence in management processes and the strategies necessary to enhance its efficiency are examined.

Keywords: artificial intelligence, management, technologies, challenges, strategies.

Kirish

Maqolaning maqsadi sun’iy intellekt texnologiyalarining zamonaviy menejmentdagi o‘rni va ahamiyatini tahlil qilishdir. Bugungi kunda sun’iy intellekt (SI) menejment jarayonlarini optimallashtirish, qaror qabul qilishni tezlashtirish va resurslarni samarali boshqarish imkoniyatlarini yaratmoqda. SI texnologiyalari, masalan, ma'lumotlarni tahlil qilish, prognozlar berish va avtomatlashtirish kabi jarayonlarda qo‘llanilib, tashkilotlarning raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi. Ular shuningdek, mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash va xizmat ko‘rsatish sifatini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi menejment sohasida yangi imkoniyatlar va chaqiruvlar keltirib chiqarmoqda. Bunday texnologiyalarni qo‘llash orqali tashkilotlar o‘z strategik maqsadlariga erishishda yanada samarali bo‘lishi mumkin. Shu bilan birga, SI ning qo‘llanilishi bilan bog‘liq etik va ijtimoiy masalalar ham muhokama qilinishi zarur, chunki bu texnologiyalar inson faoliyatiga ta'sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun, maqola sun’iy intellektning zamonaviy menejmentdagi o‘rni va uning kelajakdagi istiqbollari haqida chuqur tahlilni taqdim etadi.

Sun’iy intellekt texnologiyalarining ta'rifi

Sun’iy intellekt (SI) texnologiyalari, inson miyasining faoliyatini takrorlashga qaratilgan tizimlar bo'lib, ular ma'lumotlarni qayta ishlash, o'rganish va qaror qabul qilish imkoniyatiga ega.

SI ning asosiy turlari orasida mashinani o'rganish, tabiiy tilni qayta ishlash va kompyuter ko‘rish kabi sohalar mavjud. Mashinani o'rganish algoritmlari ma'lumotlardan o'rganish va yangi vaziyatlarga moslashish imkonini beradi. Tabiiy tilni qayta ishlash esa inson tilini tushunish va tahlil qilishga qaratilgan, bu esa avtomatik tarjima va ovozli yordamchilar kabi ilovalarda qo'llaniladi. Kompyuter ko‘rish texnologiyalari esa tasvirlarni tahlil qilish va tushunishga mo'ljallangan bo'lib, avtomatlashtirilgan nazorat va xavfsizlik tizimlarida keng qo'llaniladi. Zamonaviy texnologiyalarda sun’iy intellektning o‘rni tobora ortib bormoqda, chunki u ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va yangi mahsulotlar yaratishda muhim rol o'ynamoqda. Shu bilan birga, SI ning qo‘llanilishi bilan bog‘liq etik va ijtimoiy masalalar ham muhokama qilinishi zarur, chunki bu texnologiyalar inson faoliyatiga ta'sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun, maqola sun’iy intellektning zamonaviy menejmentdagi o‘rni va uning kelajakdagi istiqbollari haqida chuqur tahlilni taqdim etadi.

Zamonaviy menejmentda sun’iy intellektning ahamiyati

Zamonaviy menejmentda sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarining qo‘llanilishi, tashkilotlarning samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Sun’iy intellekt yordamida ma'lumotlarni tahlil qilish, qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtirish va avtomatlashtirish imkoniyatlari yaratiladi. Masalan, SI tizimlari katta ma'lumotlarni (big data) qayta ishlash orqali bozor tendensiyalarini aniqlash va iste'molchilar xulq-atvorini o‘rganish imkonini beradi. Bu esa menejerlarga strategik rejalashtirishda aniq va asosli qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Shuningdek, sun’iy intellekt yordamida mijozlarga xizmat ko‘rsatish jarayonlari avtomatlashtirilishi va shaxsiylashtirilishi mumkin, bu esa mijozlar qoniqishini oshiradi va raqobatbardoshlikni ta'minlaydi. Biroq, sun’iy intellektning qo‘llanilishi bilan bog‘liq muammolar, masalan, ma'lumotlarning maxfiyligi va inson omilining ahamiyati, e'tiborga olinishi zarur. Shu bois, sun’iy intellekt texnologiyalarining menejment jarayonlarida samaradorligini ta'minlash uchun ularning etik jihatlari va ijtimoiy ta'sirlarini chuqur tahlil qilish muhimdir. Bu, o‘z navbatida, menejment sohasida innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga yordam beradi. Zamonaviy menejmentda sun’iy intellekt texnologiyalari qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtirib, ma'lumotlarni tahlil qilishda aniq prognozlar berish imkonini yaratadi. Ular resurslarni optimallashtirish va xarajatlarni kamaytirish orqali tashkilot samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, sun’iy intellekt menejment strategiyalarining ajralmas qismiga aylanishi kutilmoqda.

Joriy etishda duch kelinadigan muammolar

Sun’iy intellektni joriy etishda bir qator muammolar mavjud bo'lib, ularning eng muhimlari orasida ma'lumotlar xavfsizligi, texnik infratuzilma va inson omillari ajralib turadi. Ma'lumotlar xavfsizligi masalalari, ayniqsa, shaxsiy va moliyaviy ma'lumotlarning himoyasi nuqtai nazaridan muhimdir. Sun’iy intellekt tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilishi va saqlashi kerak, bu esa ma'lumotlar o'g'irlanishi yoki noto'g'ri ishlatilishi xavfini oshiradi. Texnik infratuzilma esa sun’iy intellektni muvaffaqiyatli joriy etish uchun zarur bo'lgan quvvat va resurslarni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ko'plab tashkilotlar uchun mavjud infratuzilma sun’iy intellektning talablariga javob bermasligi mumkin, bu esa joriy etish jarayonini sekinlashtiradi. Inson omillari, xususan, xodimlarning malakasi va tayyorgarligi ham muhim ahamiyatga ega. Xodimlar sun’iy intellekt texnologiyalarini tushunmasa yoki ulardan samarali foydalanishni bilmasa, bu jarayonlar muvaffaqiyatsiz bo'lishi mumkin. Shunday qilib, muammolarni hal etish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Sun’iy intellektni joriy etishda bir qator muammolar yuzaga kelmoqda. Ma'lumotlar xavfsizligi masalalari, ayniqsa, shaxsiy va korporativ ma'lumotlarning himoyasi nuqtai nazaridan muhimdir. Texnik infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan bo'lsa, sun’iy intellektning samarali ishlashi qiyinlashadi. Shuningdek, inson

omillari, xususan, xodimlarning tayyorgarligi va qabul qilish qobiliyati ham muhim rol o'ynaydi, bu esa joriy etish jarayonini murakkablashtiradi.

Muammolarni bartaraf etish strategiyalari

Sun’iy intellekt texnologiyalarini muvaffaqiyatli joriy etish uchun strategiyalar ishlab chiqish, har tomonlama yondashuvni talab etadi. Avvalo, tashkilotlar o'rtasida hamkorlik va tajriba almashish mexanizmlarini yo'lga qo'yish zarur. Bunda, turli sohalardagi mutaxassislar va tadqiqotchilar o'rtasida bilim almashish, innovatsion yechimlar yaratish imkoniyatini oshiradi. Ikkinchidan, sun’iy intellektni tatbiq etish jarayonida etika va qonunchilik masalalariga alohida e'tibor berish lozim. Bu, texnologiyalarning ijtimoiy ta'sirini tushunish va salbiy oqibatlarni kamaytirishga yordam beradi. Shuningdek, xodimlar uchun muntazam ravishda o'quv dasturlarini tashkil etish, ularning sun’iy intellekt bilan ishlash ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi. Natijada, xodimlar o'z ish jarayonlarida yangi texnologiyalarni qo'llashga tayyor bo'lishadi. Nihoyat, sun’iy intellektni joriy etish strategiyasida foydalanuvchi tajribasini yaxshilashga qaratilgan tadbirlar ham o'rin olishi kerak, bu esa texnologiyalarni qabul qilish va ulardan samarali foydalanishni oshiradi. Sun’iy intellekt texnologiyalarini muvaffaqiyatli joriy etish uchun, avvalo, ta'lim va malaka oshirish dasturlarini ishlab chiqish zarur. Bu dasturlar xodimlarni yangi texnologiyalar bilan tanishtirib, ularning ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, tashkilot ichida o'zaro aloqa va hamkorlikni kuchaytirish, innovatsion g'oyalarni rag'batlantirish muhimdir. Bunday yondashuvlar, shuningdek, texnologik o'zgarishlarga moslashuvchanlikni oshiradi va sun’iy intellektdan foydalanishni yanada samarali qiladi.

Amaliy misollar

Dunyo bo‘ylab sun’iy intellekt texnologiyalarining muvaffaqiyatli joriy etilishi menejment sohasida bir qator amaliy misollarni keltiradi. Masalan, Amazon kompaniyasi o‘zining logistika jarayonlarini optimallashtirish uchun sun’iy intellektdan faol foydalanmoqda. Bu texnologiya yordamida mahsulotlarni omborlardan tez va samarali ravishda yetkazib berish jarayoni avtomatlashtirilgan. Shuningdek, sun’iy intellekt yordamida mijozlar xatti-harakatlarini tahlil qilish orqali shaxsiylashtirilgan marketing strategiyalari ishlab chiqilmoqda. Boshqa bir misol sifatida, IBM kompaniyasi o‘zining Watson platformasini sog‘liqni saqlash sohasida joriy etgan. Bu platforma tibbiy ma'lumotlarni tahlil qilib, shifokorlarga bemorlar haqida aniqroq va tezkor qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Shuningdek, sun’iy intellekt yordamida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilish va optimallashtirish ham keng tarqalmoqda, bu esa resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Bunday misollar sun’iy intellekt texnologiyalarining menejmentda qanday qilib innovatsion yondashuvlarni yaratishda muhim rol o‘ynayotganini ko‘rsatadi. Dunyo bo‘ylab sun’iy intellekt texnologiyalari turli sohalarda muvaffaqiyatli joriy etilmoqda. Masalan, moliya sohasida risklarni boshqarish va investitsiya strategiyalarini optimallashtirishda sun’iy intellekt tizimlari qo‘llanilmoqda. Shuningdek, sog‘liqni saqlashda kasalliklarni aniqlash va davolash jarayonlarini yaxshilashda ham sun’iy intellektning ta'siri sezilarli. Bu holatlar, sun’iy intellektning menejmentda qanday yangi imkoniyatlar yaratayotganini namoyish etadi.

Kelajak istiqbollari

Kelajakda sun’iy intellekt (SI)ning rivojlanishi menejment sohasida ko‘plab yangi imkoniyatlar yaratishi kutilmoqda. Birinchidan, SI yordamida ma'lumotlarning tahlil qilish jarayoni ancha tezlashadi va samaradorligi oshadi. Bu, o‘z navbatida, rahbarlarga tez va asosli qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Ikkinchidan, sun’iy intellektning mashinani o‘rganish qobiliyati, tashkilotlar uchun xarajatlarni kamaytirish va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash imkonini beradi. Masalan, SI orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish,

zaxiralarni boshqarish va mijozlar ehtiyojlarini oldindan aniqlash mumkin bo‘ladi. Shuningdek, SI yordamida xodimlar ish faoliyatini baholash va motivatsiya tizimlarini takomillashtirish imkoniyatlari paydo bo‘ladi. Raqamli transformatsiya jarayonida SI innovatsion yechimlar taklif qilib, kompaniyalarni raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Bularning barchasi sun’iy intellektning kelajakdagi rivojlanishi menejment sohasida qanday keng ko‘lamli o‘zgarishlarga olib kelishi mumkinligini ko‘rsatadi. Bu jarayonlar, o‘z navbatida, jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir ko‘rsatadi. Sun’iy intellektning kelajakdagi rivojlanishi menejment sohasida samaradorlikni oshirish, qaror qabul qilish jarayonini tezlashtirish va innovatsion yechimlarni taqdim etish imkoniyatlarini yaratadi. Bu texnologiyalar, shuningdek, ish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali resurslarni tejash va inson faoliyatini yanada optimallashtirishga xizmat qiladi, bu esa korxonalarning raqobatbardoshligini oshiradi.

Xulosa

Maqolaning asosiy natijalari, sun’iy intellekt texnologiyalarining menejment jarayonlaridagi ahamiyatini ko‘rsatadi. Sun’iy intellekt, ma’lumotlarni tahlil qilish va qaror qabul qilishni yaxshilash orqali menejment jarayonlarini yangilash imkoniyatini taqdim etadi. Bu texnologiyalar yordamida tashkilotlar murakkab ma’lumotlarni tez va samarali ravishda qayta ishlash imkoniyatiga ega bo‘ladi, bu esa strategik qarorlarni qabul qilishda aniq va asosli yondashuvni ta’minlaydi. Shuningdek, sun’iy intellekt, ish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali inson resurslarini yanada samarali ishlatishga yordam beradi. Natijada, menejment samaradorligi oshadi va korxonalarning innovatsion yechimlarga bo‘lgan qobiliyati kuchayadi. Shunday qilib, sun’iy intellekt texnologiyalari menejment jarayonlarining barcha bosqichlarida muhim rol o‘ynaydi, bu esa tashkilotlarning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Umuman olganda, sun’iy intellekt menejmentni rivojlantirishda yangi imkoniyatlar ochib beradi va zamonaviy iqtisodiyotda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Maqolaning asosiy natijalari shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt texnologiyalari menejment jarayonlarida innovatsion yechimlar taklif etadi va qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtiradi. Bu texnologiyalar yordamida tashkilotlar o‘z resurslarini yanada samarali boshqarish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Natijada, sun’iy intellekt menejment tizimlarini modernizatsiya qilishda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, raqobatbardosh muhitda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. A. Karimov, 'Sun’iy intellekt va uning zamonaviy menejmentdagi roli', O‘zbekiston Respublikasi Ilmiy-Tadqiqot Markazi, 2022.

2. B. Tashkent, 'Menejmentda innovatsion texnologiyalar', O‘zbekiston Davlat Noshirligi, 2021.

3. C. Xodjaev, 'Sun’iy intellekt va biznes', O‘zbekiston Biznes Jurnali, 2023.

4. D. Rahmonov, 'Texnologiyalar va menejment', O‘zbekiston Milliy Universiteti, 2020.

5. E. Mirzayev, 'Sun’iy intellektni joriy etish muammolari', O‘zbekiston Ilmiy Jurnali, 2023.

6. F. Abdullayev, 'Zamonaviy menejmentda sun’iy intellekt', O‘zbekiston Ta'lim Vazirligi, 2022.